

Miquel À. Riera, escriptor del mes

Nombrosos premis avalen la feina d'aquest investigador d'incògnites personals, de qui es diu que pot ser el primer Nobel de literatura en llengua catalana.

És un manacorí tranquil, relaxat i amb una sensibilitat a prova de sacrifici. De cada llibre fa tota una operació de *lirisme*. Interessat en la pintura i la música i sotmès voluntàriament a la bellesa, de la qual confessa tenir una "dependència total", aquest català de mar enllà és també un addicte a la "novel·la psicològica" —"l'equivalent al gènere simfònic dins la música"—, activitat que practica des de fa prop de vint anys.

Dissociar la literatura de la vida és quasi bé un crim, és entrar en un "terreny fals", però Miquel Àngel Riera, a l'hora d'escriure, es desprèn "d'allò altre que sóc", es traïa la disfressa de gestor administratiu i canvia de canal. És en aquest precís moment quan viure en una illa esdevé el millor aliat de l'escriptor. I a Manacor troba el doble aïllament que necessita.

—*¿De què parteix a l'hora d'iniciar una obra? ¿Quins són els seus estímul?*

—Aclarir-me a mi mateix. Utilitzo la tasca creativa com l'eina per millorar la meua condició humana i per això sempre tracto temes que m'afecten. Més que vivències solen ser interrogants. No m'interessa en absolut escriure un llibre amb una temàtica amb què no em senti vinculat. I com a primer guany vull obtenir-ne un aclariment de conceptes. A posta, escric amb una tècnica que puc qualificar de suïcida, perquè parteixo una situació determinada, però sense tenir el llibre articulat dins el cap. I

és una tècnica suïcida perquè en un moment donat corres el perill de trobar-te en un atzucac, però accepto aquest repte perquè he experimentat que els resultats són sempre preferibles, en el meu cas, a tenir la idea preconcebuda. Així, d'aquesta manera, el llibre és un magma que creix dins ell i fa que a la fi tot tenguí una unitat i una coherència total.

—*¿I amb quin grau d'èxit se'n surt en la recerca d'aquestes incògnites personals?*

—Fins ara n'he sortit altament gratificat. Cada vegada que he fet aquesta tasca d'anàlisi en forma de novel·la he tengut la sensació claríssima que, havia realitzat un avanç important i que havia obtingut una transparència sobre certes àrees que d'alguna manera tenia confoses o incompletes. Per exemple, a *Illa Flaubert*, que és la història d'una persona obsedida per la idea de la mort, que és una obsessió molt meua, vaig veure el personatge situat en un lloc determinat i vaig descriure aquella situació amb una gran atenció i amb la meua sensibilitat oberta a tota la capacitat de suggestió que es pogués derivar de la seva actuació. El vaig anar seguint i va resultar que tenia tota una dinàmica, una vida pròpia i, en definitiva, una anècdota, però una anècdota que m'ha donat ell a mi i no jo a ell. I dins aquesta línia estan tots els altres llibres.

—*Vostè va escriure durant molts anys poesia, ¿què el fa decantar-se, en un moment determinat de la seva*

vida, pel gènere de la novel·la?

—Sí, durant molt temps vaig considerar impossible que jo acabés fent una novel·la. Pensava que no tenia experiència i que per a la narrativa era necessària la imaginació, però ara la realitat m'ha ensenyat que no és exactament imaginació el que cal, sinó investigació. Contràriament a tot allò que pensava, la imaginació pot aportar, a vegades, elements que, per gratuïts, poden resultar sobers i en comptes d'ajudar a bastir aquest món literari, representen un llast. Això va fer que no intentés mai escriure narrativa, però quan ho vaig fer, passats els quaranta anys, em va fascinar i ara em trobo molt a gust en aquest gènere.

—*¿Creu que ha canviat la funció de la literatura en relació amb altres èpoques?*

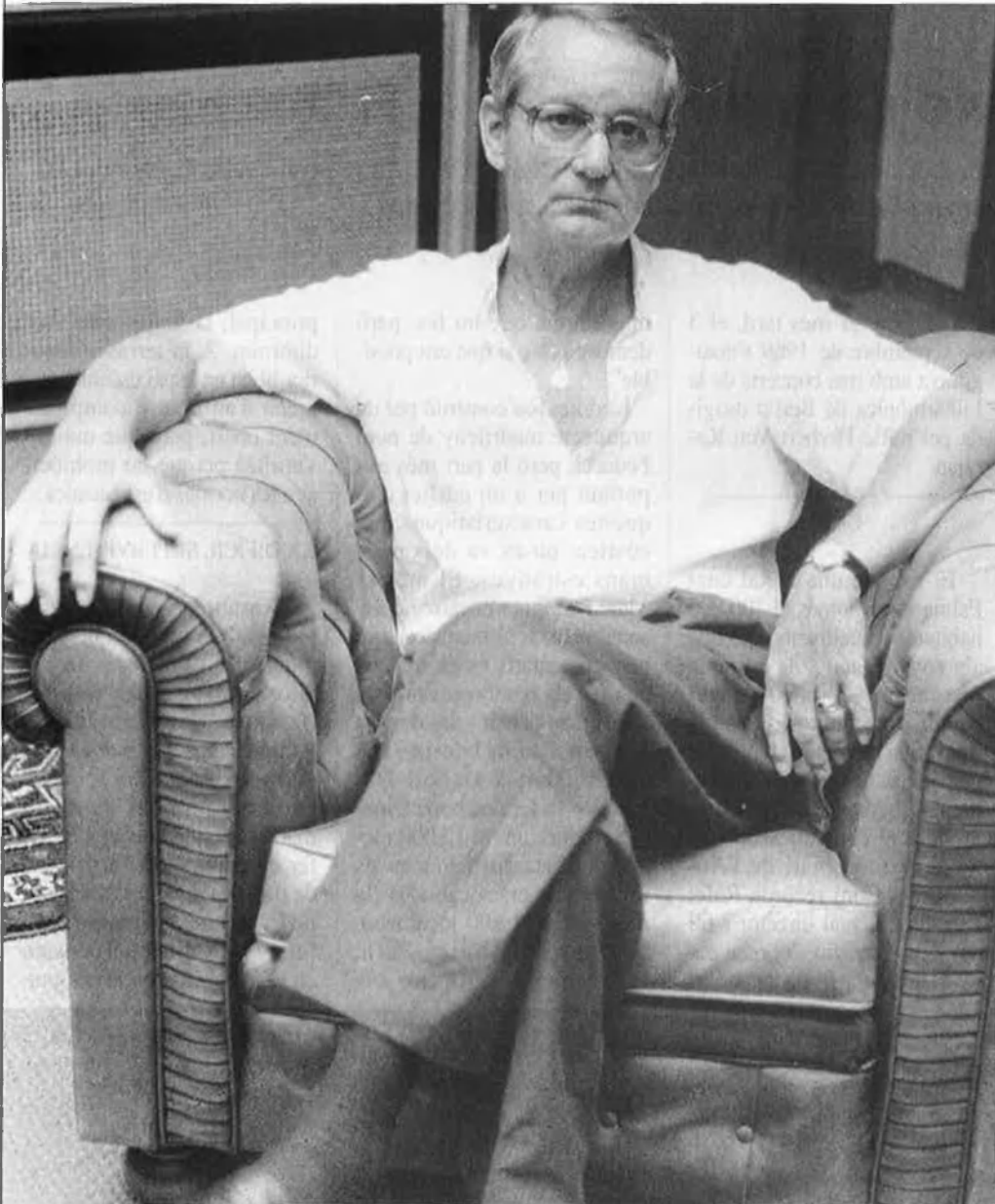
—Penso que sí. Concretament, crec que la narrativa a perdut la funció d'entreteniment que tenia en una època en que no hi havia masses opcions de distracció. Ara les coses han canviat i a aquella persona que busca senzillament recreació, li resulta molt més còmode mirar un programa de televisió o una pel·lícula. Per això crec que no cal que la literatura recuperi aquesta funció. D'altra banda, continua havent-hi una literatura orientada en aquest sentit, i que té un tipus determinat de lector; és allò que podríem anomenar literatura *klinex*, d'usar i tirar, no massa ambiciosa i que té una certa dignitat i una certa gràcia.

—*¿Quina hauria de ser, doncs, la seva funció actual?*

—Una de les funcions més nobles i que és la que jo intento aplicar és la d'aportar aclariment a aquesta meravella carregada de misteri que és l'ésser humà, tot i la seva bestialitat freqüent. Observar les seves incògnites, esbocinant-les amb aquest bisturí que és l'escriptura, crec que és una aportació interessant que pot oferir respostes tant a l'autor com al lector.

—*¿Com veu l'actual situació de la llengua, als Països Catalans, en general, i a les Illes, en particular?*

—Al Principat, em sembla que es fa una bona tasca de recuperació, però a les Illes és molt diferent. Tant que tenc la sensació que allò que es fa en aquest sentit es podria qualificar de fingiment. Es vol donar la imatge que es fa feina, però en realitat no es fa amb l'èmfasi i amb l'entusiasme que requereix un tema tan important com és aquest. No obstant això, a part d'allò que fan les institucions oficials, hi ha la tasca d'una gent que, de forma voluntària, es dedica a reforçar la presència de la llengua catalana. Tot i així, els resultats no són prou bons. L'esforç que es fa és infinitament inferior al que s'hauria de fer, sobre tot, per neutralitzar tots els moviments històrics que, afavorits pels mitjans de comunicació, fan que hi hagi unes determinades llengües amb una espècie de vocació imperialista i que són com una llosa que ho asserveix tot.

"Hi ha llengües amb vocació imperialista".

ARXIU

—¿Creu que reconeixements com el d'escriptor del mes en escriptors de les Illes ajuden a establir els llaços culturals entre la Catalunya peninsular i la illenca que tant manquen pel costat oficial?

—És evident que s'ha de crear l'aproximació. Però cal dir que des del Principat cap a les Illes hi ha una claríssima actitud deferent, de simpatia i d'estima. Se'n tracta amb una tendresa i amb un aire paterno-maternal que és molt agradable i gratificant. Altra cosa és el sentiment invers, que és problemàtic, a causa d'una desculturització fomentada per alguns sectors minoritaris, però molt renouers. No crec que l'anomenament d'escriptors de les Illes acabi capgirant aquesta situació; aquesta atmosfera enrarida continuarà existint fins que aquesta gent hagi desaparegut totalment del terreny públic. Quan les generacions joves que parteixen d'una culturització científica de la llengua accedeixin al poder, la situació canviarà automàticament i aquest distanciament que hi ha de les Illes cap al Principat desapareixerà. És una tremenda injustícia que alguns no sàpiguen estimar de la mateixa manera que són estimats.

Joan Marí

Els fruits d'una tècnica suïcida

Miquel Àngel Riera i Nadal va néixer a Manacor, el 29 d'abril de 1930. S'alimentà de productes culturals de postguerra. Els productes catalans estaven prohibits i mai no va tenir accés a aquells secrets que circulaven de mà en mà. I quan hi accedí la seva sensibilitat "estava d'alguna manera fossilitzada".

Els motllos que l'havien marcat provenien de la generació del 27. Conscient d'això, quan parla de la seva obra, les seves paraules desprenen una modèstia que no qualla massa amb la realitat. "La veritat és que la meua obra, que no és quantiosa, es caracteritza per la inexistència

d'obra major i obra menor. ¿Per què? Perquè sóc molt conscient que dins una cultura com la catalana, que ha passat una situació tan dramàtica, tot allò que s'hi aporta ha de ser material fet a consciència i siguin quins siguin els resultats, han de ser fruit d'un esforç i d'una autoexigència total".

La seua obra poètica consta de les següents obres: *Poemes a Nai*, *Biografia*, *La bellesa de l'home* —premi "Joan Alcover", 1974—, *Paràbola i clam de la cosa humana*, *Llibre de les benaventurances*, *Tots els poemes*.

Quant a la narrativa: *Fuita i martiri*

de Sant Andreu Milà, *Morir quan cal* premi "Sant Jordi", 1973 i premi de la crítica "Serra d'Or", 1975-, *L'endemà de mai* —Premi Nacional de la Crítica 1979-, *Panorama amb dona* —premi de la crítica "Serra d'Or", 1984—, *Els déus inaccessibles* —Premi Nacional de Literatura Catalana, 1988—, *La rara anatomia dels centaures i Illa Flaubert* —Premi Josep Pla 1990, Premi Joan Crexells 1990 i Premi Ciutat de Barcelona 1991—. Rep la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya l'any 1989.

J. M.